

Werkplan 2021 – 2023 Programma Klimaatadaptatie 'Uitvoering in verbinding'

Concept 11 november 2020 ten behoeve van POHO Duurzame Leefomgeving

Het programma

In het programma Klimaatadaptatie van de Regio Noordoost-Brabant werken de regionale partners samen om de regio klimaatbestendig te maken. De belanghebbenden van het programma zijn de bewoners, bedrijven en natuur in de regio. De samenwerkende partners in 2020 zijn ambtenaren en bestuurders van de 17 gemeenten, 2 waterschappen, 3 werkeenheden, de provincie, het Rijk en de Regio Noordoost Brabant. Het programma is ondersteunend aan de uitvoering van de vele eigen activiteiten van de partners, zonder deze te sturen. De rol van de regio is om de regionale samenwerking voor klimaatadaptatie bij de uitvoering van concrete maatregelen door de partners te vergemakkelijken. Deze notitie biedt inzicht in:

- Meerwaarde, kenmerken, organisatie en speerpunten
- Lopende en geplande activiteiten van het programma: heel concreet voor 2021, met een doorkijk naar de jaren '22 en '23.
- Budgettering en financiering

Meerwaarde van het programma:

- Kennisuitwisseling en professionalisering: samenwerking in vernieuwende projecten, kennisuitwisseling met een directe link naar **uitvoeringsprojecten via pilots en voorbeelden**
- Kennisontwikkeling: toepasbaar voor de regionale partners maken van beschikbare kennis over **effectiviteit en uitvoering van maatregelen**
- Communicatie en versterking draagvlak: kennis verspreiden over **goed onderbouwde keuzes en effectiviteit van maatregelen**

Een overzicht van de resultaten van het lopende programma wordt gegeven in de notitie 'Terugblik Klimaatadaptatie NOB – Contouren samenwerking 21 -23' (juli 2020). Verderop vindt u onder 'projecten' een korte samenvatting hiervan.

Kenmerken van het programma:

1. **Ondersteunend aan de uitvoering** van maatregelen door de partners
2. **Vraag-gestuurd:** de behoeften en wensen van de partners zijn bepalend voor de inhoud van het programma
3. **Verbindend:** tussen professionals, belanghebbenden en bestuurders, in samenhang met andere transitie (energie, landbouw) en ontwikkelingen (verstedelijking, woonklimaat) in de regio
4. **Dynamisch:** We programmeren dynamisch met een jaarlijkse bijsturing en aanscherping van de activiteiten.
5. **Dienstverlenend** aan de partners, die hierdoor hun werk efficiënter en effectiever kunnen uitvoeren.

Monitoring en verantwoording

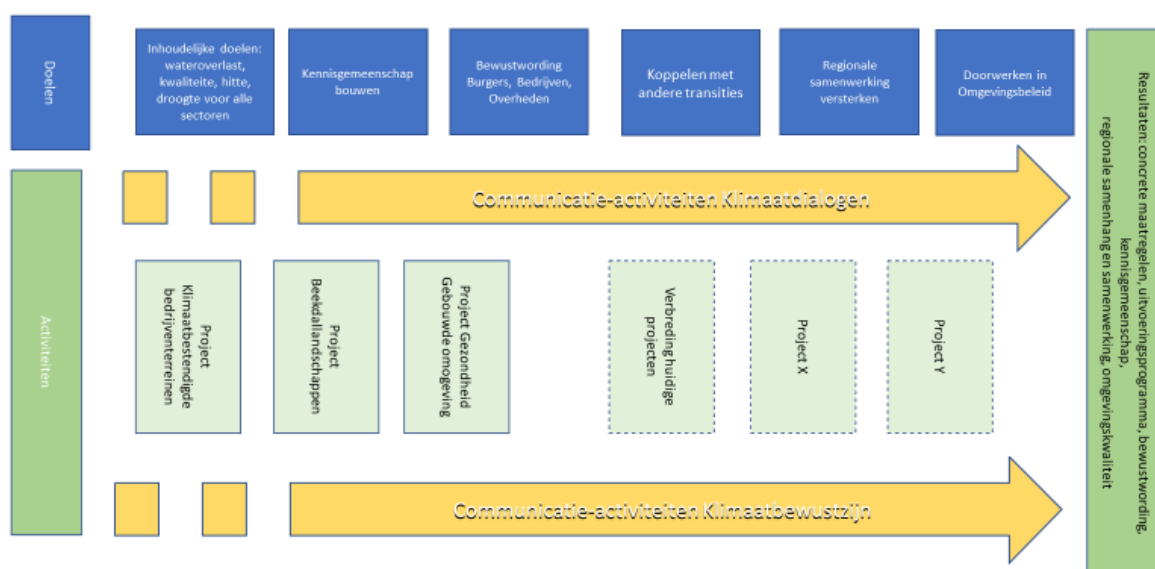
Onze partners zijn steeds meer aan de slag met concrete uitvoering. Om nog scherper dan nu te de meerwaarde van het programma voor de uitvoering te monitoren gaan we in 2021 enkele aansprekende en concrete indicatoren benoemen. Zodat we helder over de voortgang en resultaten van het programma kunnen communiceren en verantwoording over de bestede middelen kunnen afleggen. Ook denken we na over effectieve manieren over de opbrengst van het programma te communiceren met raadsleden.

Motto 2021 – 2023: ‘Uitvoering in verbinding’

Het programma is in de afgelopen jaren ‘organisch’ gegroeid vanuit de behoefte om samen te werken op het thema klimaatadaptatie. In deze jaren is het programma ‘volwassen geworden’. Geleerd is dat het programma echt meerwaarde levert met activiteiten die dicht bij de uitvoeringspraktijk liggen en deze ondersteunen. Door samen aan vernieuwende projecten te werken die als voorbeeld voor collega’s kunnen dienen. Zo is een regionale professionele gemeenschap ontstaan, waarin mensen elkaar makkelijk kunnen vinden. Kennis in ‘hapklare brokken’ klaarleggen voor de uitwerking en daarover nog intensiever dan we al deden met elkaar en de belanghebbenden communiceren om zo de uitvoering van concrete maatregelen te versnellen. Want dat is waar het om gaat!

Organisatie

Het programma omvat 5 projecten die in onderlinge samenhang worden uitgevoerd door projectteams van ambtenaren van onze partners, die zich laten ondersteunen door adviseurs. Regie op deze activiteiten vindt plaats door een programmaregisseur vanuit de regio. Bestuurlijke inbedding is er in de Kopgroep Klimaat, Natuur en Landschap. In de nu lopende periode is het programma ‘organisch gegroeid’ vanuit de behoeften van de partners. In 2021 gaan we de samenhang en samenwerking tussen de verschillende projecten en processen in het programma versterken zodat de effectiviteit in het bereiken van de doelgroepen wordt verhoogd.

Figuur 1: programma-organisatie vanaf 2021

Overzicht projecten

- Het project **Klimaatbewustzijn**, gericht op gedragsverandering en acties bij inwoners wordt alom gewaardeerd vanwege ondersteuning van concrete initiatieven, de regelmatige nieuwsbrieven, ondersteuning bij de regioconferenties en bundeling van kennis in een Klimaatwarenhuis. We gaan de samenwerking (aftappen en verspreiden kennis) met de inhoudelijke projecten in 2021 versterken.
 - Activiteiten voor 2021: educatiemateriaal; 25 tuinen onderhoudsvrij, communicatie bovenlokaal;
 - Activiteiten 2022 – 2023: uitvoeren communicatiestrategie; door ontwikkelen klimaatactiemateriaal en online klimaatwarenhuis.
- Het project **Verdieping Stresstesten en Regionale Risicodialogen** heeft in 5 werkpakketten n als regiobrede resultaten opgeleverd: een Inkoopstrategie Stresstesten, Bouwstenen Klimaatadaptatie in de omgevingswet, organisatie regioconferenties, inzetmodule Overstorten opgeleverd:

- Activiteiten 2021: klimaatdialogen met verschillende doelgroepen, in nauwe samenwerking met het werk dat wordt gedaan in de hieronder beschreven inhoudelijke projecten
 - Activiteiten 2022 – 2023: doorvertaling naar de gemeentelijke klimaatadaptatiestrategieën, ontwikkelen leergemeenschap.
- Het project **Klimaatrobuuste Beekdallandschappen**, getrokken door de waterschappen, levert praktijkgericht kennis op wat ‘klimaatrobuust’ betekent, heeft agrariërs direct bevraagd naar hun belangen in de herinrichting van beekdalen zet en in gedetailleerde studies op een rij wat verdienmodellen zijn om de stap naar praktijk en realisatie te zetten.
 - Activiteiten 2021: verkenning instrumenten, doorvertaling naar omgevingsvisie, onderbouwing verdienmodellen boeren;
 - Activiteiten 2022 – 2023: inrichtingsaspecten klimaatbuffers in overgangsgebieden en landschappelijke laagtes
- **Klimaatadaptatieve bedrijventerreinen** is een project dat in samenwerking met Zuidoost Brabant tot stand is gekomen en met concrete pilots in maart 2020 van start is gegaan (nu met vertragingen vanwege de Corona-crisis).
 - Activiteiten 2021: onderzoek planologische instrumenten, pilots vergroening bedrijventerreinen;
 - Activiteiten 2022 – 2023: community of practice van bedrijventerreinen.
- **Gezonde inrichting van de bebouwde omgeving (start in 2021)** is een project waarin we met specifieke gebieden en doelgroepen kennis beschikbaar gaan stellen en in gesprek gaan over groene en klimaat-adaptieve maatregelen.
 - Activiteiten 2021: onderzoek effectieve maatregelen, kennisdeling;
 - Activiteiten 2022 – 2023: regionale hitteplannen, presentatie afspraken klimaatbestendig bouwen.
- **Versterking Sponswerking Bodem (verkenning 2021)**. Momenteel loopt een project met een beperkte scope. Door verschillende partners is aangegeven dat het goed is te verkennen of een project kan worden ontwikkeld met een bredere scope, gericht op samenwerking in het landelijk gebied. Dat gaan we in 2021 doen, in samenspraak met het programma Landbouwtransitie van de regio.

Programmamanagement

Het programma heeft een programmaregisseur die met de projectleiders en hun teamleden zorgt voor samenhang in het programma. Concreet gaat het om de volgende activiteiten

- kennisuitwisseling en samenwerking tussen partners en projecten bevorderen en organiseren
- ondersteuning uitvoering projecten;
- voorbereiden bestuurlijke overleggen
- monitoring voortgang en verantwoording;
- bevorderen intensivering van de in- en externe samenwerking
- ondersteuning realiseren meerjarige financiering;
- afstemming en koppeling met andere programma's en programma's

Overige inspanningen: koppeling met aanpalende programma's en projecten

We zijn actief de koppeling en samenwerking met andere lopende en voorgenomen projecten en programma's aan het zoeken. Klimaatadaptatie staat nooit op zich in de ruimtelijke ontwikkeling en het omgevingsbeleid. Er liggen volop kansen om In 2021 willen we onderzoeken of het haalbaar is deze koppelingen blijvend vorm te geven. Het programma kan aan slagkracht winnen door 'aan tafel te zitten' bij deze processen en projecten en te

borgen dat klimaatadaptatie hierin wordt meegenomen. Voldoende ambtelijke- en programmamanagement-capaciteit is hiervoor een voorwaarde.

- Project Koppelkansen RES: de programmamanager neemt actief deel aan de werkgroep koppelkansen van de Regionale Energietransitie.
- Project Puzzelen met Ruimte van de Regiodeal. In dit project gaat het erom tot een heel praktische manier van samenwerken in gebiedprocessen te komen waarin verschillend opgaven bij elkaar komen.
- Programma Landbouwtransitie van de Regio. In het kader van de uitvoeringsagenda onderzoeken hoe de koppeling kan worden vormgegeven.

Benodigde middelen

De projecten worden georganiseerd en uitgevoerd door ambtenaren van de deelnemende partners in het programma. Zij laten zich daarbij ondersteunen door experts van adviesbureaus en kennisinstellingen.

Onderstaande tabel bevat het financiële overzicht van de zes projecten. Voor alle projecten zijn fact-sheets opgesteld en worden momenteel projectvoorstellen uitgewerkt met concretisering voor 2021 en een doorkijk voor de jaren daarna.

Project	Looptijd en status	Projectleider/Duo	Bestuurlijke trekker	Omvang in €
1 Verdieping Klimaatstresstesten	2020 – 2023	Fridthjof Leerdam en Tim Verhagen	Toine van de Ven (wethouder Vught)	2021: € 100.000 2022: € 50.000 2023: € 50.000
2 Robuuste beeklandschappen	2020 - 2023	Twan Tiebosch en Marlie van Santvoort	Jos van den Boogaart (wethouder Mill en Sint-Hubert)	2021: € 33.333 2022: € 33.333 2023: €33.333
3 Klimaatbewustzijn	2020 - 2023	Gisela Berkers en Martine Beuken-Greben	Mike van der Geld (wethouder Den Bosch)	2021: € 75.000 2022: € 65.000 2023: €65.000
4 Klimaatadaptieve bedrijventerreinen (*)	2020 - 2021	Roel Wouters, Freya Macke, Eric Hendrickx	Harry van Rooijen (wethouder Meierijstad)	2021: budget al beschikbaar 2022: n.t.b. 2023: n.t.b.
5 Gezonde leefomgeving	Projectvoorstel 2021 – 2023	Dirk van Helvoirt en Twan Tiebosch	n.t.b.	2021 : €25.000 2022: €25.000 2023: €25.000
6 Bodem als spons (**)	Projectvoorstel 2021 - 2023	n.t.b.	n.t.b.	2021 – 2023 : n.t.b.
Benodigde middelen Totaal 2021 – 2023 €580.000,-				

(*) Klimaatbestendige bedrijventerreinen heeft financiering tot eind 2021.

(**) De verkenning voor bodem als spons wordt in 2021 gestart. Daarna worden de financiële middelen bepaald.

Samenwerkingspartners en financiering

De Regio Noordoost Brabant vervult het overkoepelende programmamanagement. In het jaarplan 2019 - 2020 van de Regio Noordoost Brabant zijn 80.000 euro per jaar aan eigen middelen gereserveerd voor het overkoepelend programmamanagement. Voor het werkprogramma 2021 – 2023 gaan we uit van gelijkblijvende bedragen per jaar

Voor 2021 gaan we uit van financiering van de werkeenheden van 25.000 euro per jaar (zelfde bedragen zijn voor 2022 – 2023 gereserveerd). Momenteel verkennen we de volgende aanvullende samenwerkingen waarbij we per opgave telkens het passende schaalniveau en de verbinding met andere schaalniveaus zoeken, in overleg met onze partners:

- Provincie (Klimaatvisie en Programma Water), in relatie met het uitvoeringsprogramma Zuid-Nederland
- Impulsregeling Klimaatadaptatie van het Nationaal Programma Ruimtelijke Adaptatie

- Bijdragen aan specifieke projecten van de waterschappen Aa en Maas en De Dommel, Regiodeal
- Bijdragen aan specifieke projecten van andere organisaties (zoals in het huidige programma door twee gemeenten in de regio Zuidoost-Brabant)

Op termijn zijn er wellicht mogelijkheden voor aanvullende samenwerkingen met:

- Deltaplan Hoge Zandgronden 2022-2027
- NNB gelden Stikstof (rijk)
- EU-projecten op het gebied van klimaatadaptatie